

LUND UNIVERSITY

Dendrokronologisk analys av Sköllersta kyrka, Närke, Strängnäs stift

Linderson, Hans

2018

Document Version:
Förlagets slutgiltiga version

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Linderson, H. (2018). *Dendrokronologisk analys av Sköllersta kyrka, Närke, Strängnäs stift*. (Dendrorapporter i Lund; Vol. 2018:82). Lund University.

Total number of authors:

1

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

02 november 2018

Nationella Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, rapport nr 2018:82
Hans Linderson
DENDROKRONOLOGISK ANALYS AV SKÖLLERSTA KYRKA NÄRKE,
STRÄNGNÄS STIFT

Uppdragsgivare: Bygg & Hantverk i Karlskoga AB, att Daniel Eriksson, Valåsen 308, 691 94 Karlskoga

Område: c10km S Örebro Prov nr: **67910-67919** Antal borrhövar: 10

Dendrokronologiskt objekt: LångHus 1-6, Sakristia 7-10

Resultat:

Dendro nr:	ProvNr ; Beskrivn Bb=bindbj Takstol-nr fr öster i LH annars söder	Träd- slag	Antal ÅR; 1 radie om inget annat anges	Splint (Sp) Bark (B) Vank. (W)	Datering av yttersta års- ring i provet	Beräknat Fällningsår E(Efter) V(vinterhalv- året) S sommar	Mer vågad precision eller datering
67910	1;stickb 11N	Tall	219	Sp 82 W0-5	1336	1336-1341	1339-1341
67911	2;stödb 13N	Tall	199	Sp 71, W	1341	1341/42	
67912	3rem 15/16N	Tall	179	Sp 73, W	1339	1339/40	
67913	4;stickb 14N	Tall	92	Sp 50, W	1342-1w-1/2ew	Juni 1342	
67914	5;stödb 9S	Gran	93+ew;2	W	1340	S 1341	
67915	6; rem 2/3S	Tall	118;2	Sp 60, ej W	1265	1265-1295	1266-1286
67916	7;stödb 2V	Gran	28;2	W	Ej datering		
67917	8;stickb 4V	Gran	102;2	W	Ej datering		
67918	9;högb 4V	Tall	204+eew	Sp 79, W	1339	Juni 1340	
67919	10;högb 4Ö	Tall	60+ew	Sp 37, W	1266	Juni 1267	

Resultatuppgifter inom parentes är inte helt säkra uppgifter och bör användas som stöd för andra fakta som pekar i gemensam riktning men kan även avfärdas helt.

Långhuset prov 1-6

Prov 1-5 dateras så att avverkningarna har skett från **vinterhalvåret 1339/40 till juni 1342**, möjligen kan prov 1 vara avverkad några år tidigare. Två av fyra timmerstycken med vankant är avverkade på sommaren. Proveniensen är relativt lokal.

Prov 6 är kommet från timmer som är avverkat **1265-1295**, mest troligt 1265-1285. Den timermannamässiga bedömningen (Eriksson) är att den är återanvänd, vilket kan bekräftas här. Proveniensen är relativt lokal eller norra Östergötland.

Sakristian prov 7-10

Två vitt skilda dateringar uppkommer. Prov 9 dateras till **juni 1340** och korreleras väl med några prover från långhuset. Timret, prov 10, är avverkat **juni 1267**. Åtminstone det senare är återanvänt. En negativ bevisföring är att påstå att granproverna har en annan ålder än de ovan nämnda men det är mest sannolikt så. Bör kompletteras.

Återanväntvirke prov 6 och 10

Dateringarna har en gemensam täckning så att båda skulle kunna vara avverkade i juni 1267, byggnaden/byggnadsdelen som detta virke ursprungligen befanns i är inte undersökt här.

Beskrivning av tabellen ovan

”Dendroidentitetsnummer”, är en unik identitet för varje prov hanterade på laboratoriet.

”Antal år”, årsringar som är analyserade i vissa fall har det inte varit möjligt att mäta årsringsbredden, då har årsringarna räknats, vilket har markerats med ”+n”.

I samma kolumn förekommer någon gång noteringen ”ew” eller ”lw” dessa termer härrör från engelskans early wood (vårved) och late wood (sommarved) och beskriver graden av den yngsta/sista årsringens utveckling. Detta indikerar att virket är avverkat på sommaren.

”splint, vankant, bark” indikerar hur många årsringar som saknas i provet. Förutsatt att provet går att datera och man har vankant eller bark i provet så får man en årsexakt datering (extrema undantag finns). ”nära vankant” uppges när det finns indikationer om detta, till exempel i fältanteckningar eller om en sågskiva följer en naturlig kurvatur i rundvirket. Om vankant (den rundade avslutningen av virket där barken har försvunnit) saknas och splinten syns kan man beräkna fällningsåret med hjälp av splintstatistiken för olika trädslag och förhållanden. Vanligtvis används 17 ± 7 år på ek och en mer varierad bild på tall med en maximal variation på ± 20 år. Saknas splinten (”ej sp”) anges en så kallad ”efterdatering” (*terminus post quem*). Virket får då en äldsta möjliga datering. Teoretiskt kan virket vara hur ungt som helst men mer troligt handlar det om upptill några tiotal år senare avverkning än angivna efterdatering. Detta diskuteras vanligtvis i rapporten.

”Datering av yttersta årsring i provet”, är alltid årsexakt vid en datering. Om provet inte kan korsdateras med en daterad dendrokronologisk serie anges ”ej datering”. Detta uppträder oftast vid ett litet årsringsantal (unga/snabbvuxna/kraftigt nedbrutna träd), udda trädslag (i Sverige är ek och tall bäst), för få prover från den undersökta konstruktionen, störd tillväxt etc.

”Beräknat fällningsår” här görs en beräkning utifrån dateringen av den yttersta årsringen i provet och hur många årsringar som beräknas saknas i provet. Felmarginalen som anges täcker mer än 95 procent av proverna. Finns barken eller vankanten kvar på provet ges dateringen påföljande vinterhalvår om inga andra noteringar har gjorts. Vinterhalvåret avser trädets viloperiod så att ingen årsringsbildning sker i stamvirket, viloperioden påbörjas normalt i augusti och pågår till maj söder om Norrlandsgränsen (ungefär Dalälven). Stamvirkets viloperiod blir succesivt längre mot fjällens trädgräns.

Kolumnen längst till höger beskriver dateringar eller en precision med lägre säkerhet.

Faktura framställs senare av Lunds Universitet.
Mätresultaten kommer att bevaras på laboratoriet och utnyttjas i universitetets forskning.
Proverna kommer att ingå i RAÄ´s arkiv och förvaltas av laboratoriet.
Rapporter och andra skrifter angående de dendrokronologiska resultaten tas tacksamt emot.
Med hälsning och önskan om fortsatt samarbete.

Hans Linderson, Laboratorieföreståndare
Lunds Universitet
Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, Sölvegatan 12, 223 62 Lund
E-post: Hans.Linderson@geol.lu.se
Tel: 046-2227891